

TEKNIKA JAINKOAREN AURKA ?

Jainkoagandik urrun ote dijoa gizona teknika bidetik? Askok ala uste dute eta orrela sortu da jainkoagabeko gizakunde baten amets zoroa. Teknikaz jasotako mundu berri orretan ez omen da Jainkoaren bearrik zoriontsu izateko; ala digute, esate baterako, komunistak.

Beraz, jakintza-gaietan aurrerapen bereziak egin dira aspaldian; baiña onek ez du esan nai Jainkoa aaztu egin bear dugunik. Zergatik ez orduan teknika Jainkoaganatu, bizi berri bat emanaz? Galdera oni ondo dagokion erantzun zorrotzak autsiko ditu gure buruan darabilzkigun kezka guziak.

GAURKO MUNDU-EGOKERA.

Bi gauza ikus ditezke garbiro egungo gizadian: batetik teknikaren aurrerapenak eta jainkogabeko gizadi ametsa bestetik. Nai ta naiez, XX mendeko gizadia izango da ondorengoentzat jakituri-egikerari bultzadarik garaiena eman diona. Eta gero ta aurrerago dijoa gaurko gizona egin bear orretan. Nolako aldaketa datorren emendik mundu guziarentzat! Egun, teknika-egikerak bazter guzietara eltzen dira. Onek

sortu du, nik uste, gaurko gizonaren arrokeria. Eta ortik datorren oia auxen da: "Aski du gizonak bere buruarekin, utik, Jainko tzar ori!

Ez du gaur bezela beinere gizonak bere aunditasuna ikusi. Or daukagu komunismua adibidez. Baina nundik datorrio gizonari aunditasun ori? Marx'ek zionez: zenbat eta teknika-gaietan aurrerago, orduan eta Jainkoagandik urrunago.

Dirudienez, teknika ta jainkogabetasuna bat-batera sortuak dira. Dana dala, bi gertakizun auen zer-ikusia azaldu baino leen gauzatxo bat esan nai nuke: gaurko gizona, teknika-gaietaz inguratuta bizi danez, aurrerapen oiei erantzungo dien erlijio-egia ez du ain garbiro ikusten. Orra ba korapilloa. Eta mundu-egokera berri au gizadi osoaren pentsakera aldatu naian dabil. Txarrak ote dira orduan teknika-aurrerapenak? Bai zera! Nik uste, orain ain egon-ezina dakusgun jakituriguda onen ondoren, bizi berriz jantzia azalduko zaigu Kristaigo osoa. Gaur arrokeriz beteta dabilen teknika oni ere etorriko zaio apaltasun-garria, munduaren aunditasuna ta Jainko altsuaren izena nabaritzen dituan egunean.

TEKNIKA ERLIJIOAREN ERAGOZPIDE?

Askok ezin dute ulertu nola arkitu diteken oraindik ogeigarren mende onetan jakintsu kristau zintzoren bat. Erlijioa antzinateko zerbait da oientzat; ordukoari ondo zetorkiona; baina ez gaurko gizonari. Ba-dirudi teknika sortu duan arrokeri orregatik gizonak Jainkoarekin zer-ikusirik ez daukala esan nai lukeala. Alaxe da, ba. Gizonak, berak bakarrik egindako munduan bizi nai du nunbait...

Gauza izugarriak ikusten ari gera. Izadi osoa aldatu naiean dabil gaurko jakintza. Begira nolako uri berriak sortu diran; nolako lanak itxasoari parra eginaz; nolako aldaketak baso eta mendietan. Orregatik, gaurko gizonak alde guzietan bere eginkizunak arkitzen ditu. Ona emen arrokeriaren jatorburua. Alde guzietara begiratuaz, gizonak bere irudia ikusten du ispillu batean bezela; eta ispillu orretan bera bakarrik. Beraz, zeruak Jainkoaren aunditasuna abesten badu, makiak gizonarena gorestu naiean dabiltz.

Gaurko gizonak mundu zoragarri baten gilitza eskuetan daukala dirudi. Bere aalmena gero ta aurrerago dijou. Beti ari da indar-iturri berriak bereganatuz. Zoratu egin bear du pozaren pozez.

Antzinateko gizona ar-zuloetan bizi zan garaian, izadi asarreak bere oinpean zapaldu naian zerabilkilla dirudi. Bildur onetatik sortu omen zitzaion gizonari, Marx'en jarraitzaillak diotenez, Jainko aizun baten-gananako sinesmen txotilla. Eta gaurko gizonak ez omen du olako Jainko bearrik; berak bakarrik iritxi nai du askatasun osoa.

TEKNIKAREN EGLINKIZUN ETA BIDE BERRIAK.

Urte gutxi barru, gizonak idoroko omen ditu indar-iturri gelenak. Beste amarreko batzuk geroago, mundu guziaren jabe egingo omen da, ala diote beintzat. Eta ez gu bizi geram mundu kaskar onen jabe bakarrik, or zeruetan zear dabiltzan izar oiena ere bai. Baina au bizigabeko izadia da oraindik. Urrengo pausoa biziaren ixil-gorde naia askatzea izango da. Egi ezkutu orren atzetik dabil aspaldian gizona: nola egin dezaket bizidun zelula berri bat? Baina orainarte biziak bere eskuetatik iges egin du. Au izango litzake gizonaren asmakaririk aundiena eta onek emango lioke bere bizi luzatzeko eskubidea. Zein amets zoragarria! Zer geiago bear du gizonak mundu onetan pozik bizitzeko? Zertarako bear du orain Jainko ezerez ori? A, nolako zoriona egun artan! Baina bizia luzatuarren, beti agertuko azkenean eriotza. A, ze samina! kanpoko gauza guzi oiek eskuperatu nai ori ez da betirako izango.

Mundu berri ori lortzeko gairik onenak artu bearrean arkitzen da gizona. Ontarako, teknika alorra bereganatzean bere burua berritzea izango da urrengo eginbearra. Biologian agintaritza lortzen duan egunean, ots, bere gorputz soil onen urteal luzatzeko eskubidea iristen duan garaian, a ze nolako poza. Orduan bai poza ta zoriona gizonarentzat.

Au da gizon askotrentzat egungo gizadiak iritxi bear duan jomuga. Orregatik, gaurko giza-bizikeran gauza guztien balioa arau orrekin neurtzen da: "Au ona da orretarako; beste ori ez".

Ona emen gaurko gizonaren "egia". Ez du ezer nai. Erlijioak azaltzen dion EGI geldi ta legor, ezertarako balio ez duan orrekin. Eta orregatik animeko edertasunak, teknikarekin zer ikusirik ez daukanez, ez du batere balio. Gaurko jakituria beste bidetik dioa.

Baina teknikaren mugarriak motz gelditzen dira gizonaren amets ondoan. Jakituri orren mailak nai baiño len bukatzen dira. Gaur bertan ikusten dugu au erririk aurreratuenetan. Gizonak bere burua ikusten du teknikan, baina onekin presondegi aundi bat sortu duala deritzaio. Gero ta aundiagoa... Baiña presondegia. Au amets goxo aien ondamendia!

Ara ta onera ibilli arren, beti argala dager gure gizonttoa. Bakarrik ikusten du bere burua, naiz ta ederrez inguratuta egon. Eta bakartasun orretan, galdera bat dator bere ezpainetara: Au dana zertarako? Zer da au? Nundik dator? Nora dioa? Eta ni... zer naiz ni? Galdera negargarriak. Or bukatzen dira teknikaren eginbearrak; jakituri motz orrekin bakarrik gizona beti giltzapean. Teknika beti azaletik dabil, baiña ba-dira ikusten ez diran gauzak ere. Ortik dator kio gizonari ase eziña. Eta gaiñera, bere aurrean ikusten ditu teknikak sekula sendatuko ez dituan eriotza ta pekatu-miña. Kristo'k dakarren bizia ezagutuko balu...

GIZONAREN JAINKO-EGARRIA.

Gaurko gizona bildur da. Egin dituan gauzak aundiak dira; Egin nai dituanak aundiagoak. Baiña zertarako? Ez da naikoa "gauzak egitea" besterik gabe. Zertarako diran jakin bear da. Baiña kezka au ez da gaurkoa bakarrik. Leonardo de Vinci'k ere ba-zekian zerbait gai onetaz. Beti zeukan arek asmakizun guzien gaiñetik egiazko arau baten epai zorrotza. Baiña nundik arau ori? Gaurko gizonak ez dio oni erantzun nai.

Gauza asko ondo ezagutu arren, beti dator kio burura gizonari alako "nik ez dakit zer" bat. Or bukatzen dira teknikaren mugak. Eta gero zer? Ezer ez? Ez dakit, baiña ez nuke nai, dio samiñez.

Ara ta onera ibilli arren ez du onek ase-

tzen barnean somatzen duan betiraun-egarri ameskorra. Norbere buruaren jabe ez izatea negargarria da, dio berekiko.

Or dabil komunismua maltzurkeriz beterik bere eginkizuna bete naiean ta biarko gizadiari bizikera zoriontsu bat antolatu naiean. Urteak etsieraziko diote.

Mundu eder onen amets gozoa, Jainkoagana-ko dei ixil bat besterik ez da. Baiña, ez du ori aitortu nai gaurko gizonak. Bere barruan nabaritzen du, ala ere, egarri iraunkor bat. Zer da ori? Ikusi du nunbait mundu guziaren jabe egiñarren, bera beti "beste batena" izango dala. Mundu au indar-naasketa bat besterik ez ote da ba? Beste izadi baten señailea besterik ez? Eta beti, gizon animetik baten bat gurtu-nai sutsua. Jainko izkuttua? Zer da, zein, nun dago Jainkoa?

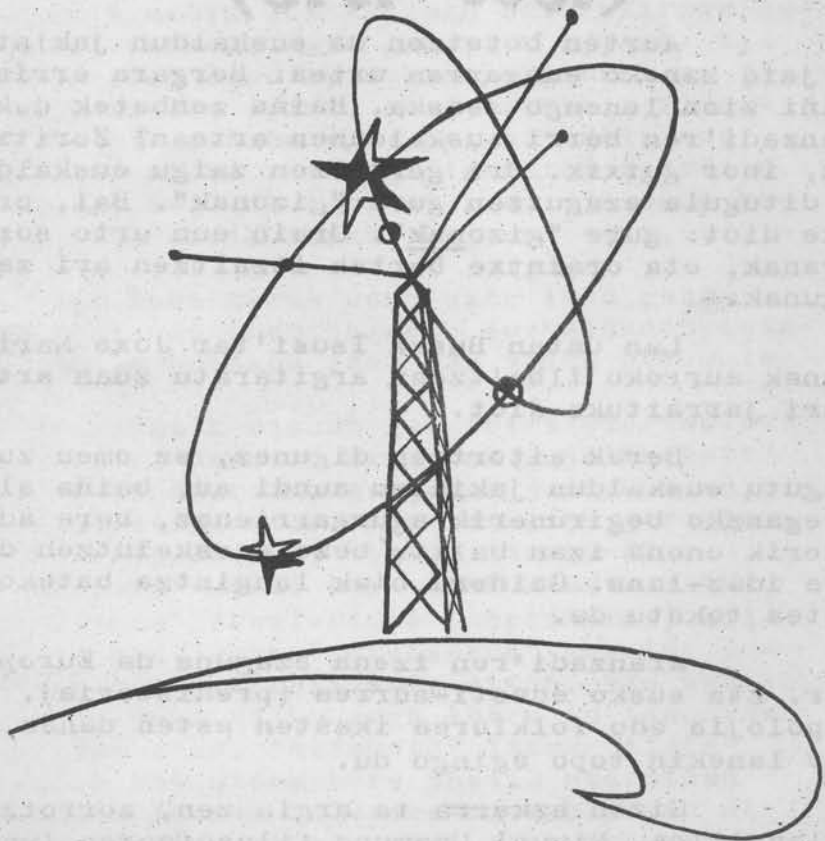
Jakintza alorretan gizonak egin dituan aurrerapenak, arrokeriaren gainetik, bere ezereza azaldu diote. Teknika idorokunde aukerlijioari on aundia egin diotela deritzaiot. Gezurrezko mirariak etzaizkio geiago Jainkoari kakotuko. Obeto ikasiko du gizonak Jainkoaren oiñatz maiteak ulertzen, ba-dakialako noraiño dijoan teknikaren aalmena.

Teknikak gizonaren aunditasuna dagerkigu. Baiña, ori dana Jainkoaren aintzarako dijoa, Berak egindako gizontxoak ez badaki ere. Ez dugu egon bear bildurrez aundiegi egingo ote geran edo... Batzuk uste dutenez, gizona oinperatu bearko dugu Jainkoa goresteko. Ez, zenbat eta aundiagoa, orduan da maitagarri ta bikaiñago azalduko zaigu Jainko altsua, bere egille ta jabea.

Ona ba gizadiaren eginbearra: Teknika Jainkoaganatzea. Guk ere alegiñak egin bear ditugu mundu au alik eta ederragoa izan dedin Jainko altsuaren jauregi lez. Gaurko eleiz berriak ere, egungo "anima" berri au jantzi nai dute. Izar arteko mundu zabal au ere neurtu bedi Jainkoaren aunditasuna agertu dedin. Gaur arte ezagutu etziran indar berriak ere eskuan ditugu. Orregatik, gaurko Eleizak ba-dauka zer-egiñik gure mundu onetan. Berak iriki bear ditu Jainkoaganako bideak

teknikarentzat. Ain gaizki izendátzen dugun "mundu berrizale gaizto" au ere zerurantz biurtuko da eta Jainkoari zor zaion gurtza egokia ere pozik ordainduko du gauza guztien gidari egin dän gizonak.

Ulazia'tar Yon, ofm.
-Arantzazu'koa-

ARANZADI - UNAMUNO'TAR TELEFORO _____ (1860-1945)

Aurten betetzen da euskaldun jakintsu au jaio zaneko eungarren urtea. Bergara erriak ipiñi zion lenengo seaska. Baiña zenbatek dakite Aranzadi'ren berri euskaldunen artean? Zoritxarrez, inor gutxik. Ori gertatzen zaigu euskaldunoi, ez ditugula ezagutzen gure "gizonak". Bai, orrelaxe diot: gure "gizonak". Orain eun urte sortu ziranak, eta oraintxe bertan itzaltzen ari zaizkigunak.

Lan ontan Buska Isusi'tar Joxe Mari jaunak aurreko ilbeltzean argitaratu zuan artikuluari jarraituko diot.

Berak aitortzen digunez, ez omen zuan ezagutu euskaldun jakintsu aundi au, baiña alare bereganako begirunerik agurgarrienaz, bere adiskiderik onena izan balitz bezela eskeintzen dio bere idaz-lana. Gaiñera biak langintza batekoak izatea tokatu da.

Aranzadi'ren izena ezaguna da Europa'n zear. Eta eusko edesti-aurrea (prehistoria), antropologia edo folklorea ikasten asten danak, bere lanekin topo egingo du.

Gizon azkarra ta argia zen, zorrotza ta langillea. Miguel Unamuno filosofoaren lengusua zan eta ark bezela lan asko egin du gure jakintza ta kulturaren alde.

Telesforo jaunari dagozkion anedotak eunka dira. Jazten etzan, ai danez, dotorea; soinez melar eta igarra, ta jenio bizikoa.

Bere lan izugarriak gure aldizkari eta kanpokoetan gelditzen dira. Bere dibujoak ikusgarriak dira. Ugariak ditu besteekin alkartasunean egindako lanak. Batez ere, Eguren zanarekin eta oraindik, Jaungoikoari eskerrak, bizirik degun Barandiaran'tar Joxe Miguel apaiz jaunarekin batean egindako lan ederrak.

Aranzadi'k benetako bokazioa, deia, izan zuan bere jakintza lanetarako. Apaiz bat bezela konsagratua egon zan jakintza gauzetarako, lurreko ondasunen gora-beerak alde batera utzita.

Jakintzako leialtasunak eskatzen zionez, etzan beñere geiegizkorik esatera ausartu, baidetik beti gutxiagokora jotzen zuan bere afirmazioetan. Ez baidute orrela egin jakintzu guziek. Eta orregatik bere lan aundiak eta asmakizunak ez ditu inork zalantzetan ipini, beste zenbait alderdietan azaldu diranak bezela. Etzuan inoiz ere errexenera jotzen. Gauzak argi ta garbi agertzen etziran artean, ixillik egon oi zan, eta ondo aztertu ondoren bakarrik erakusten zuan egia, arkitu bezela.

Bear bada berak asko uste izan gabe gaia ugari utzi die ondorengoei, euskaldunen leen-jatorria nundik norakoa izan dan jakin nai dutezentzat.

Aranzadi'k etzuan gaiztetsi ezertso ere jakintza galetan, danetan arkitzen zuan zerbait jakingarri. Barandiaran eta Eguren jaunekin egin zitun eusko-edesti-aurrearen azterketak gerokoentzat giltza arrigarri bat bezela izango dira.

Millaka euskal buru-ezur neurtu zitun; gure "uztarriaren" zabal-bidea (noraiñokoa) biltzen saiatu zan, gure "gurdiarena" bezela; gure mendietako zizak klasifikatu zitun, eta eztabaida gogorrak euki zitun gure abere ta landareen izenetzaz. Esaterako, "katamotz" itzak "tigre" esan nai duala entzuteak bere onetik ateratzen omen zuan. Gure aurrak jolaserako erabiltzen dituzten kurkulux (tabak) eta perinqlak aztertu ziran, eta orrela beste amaika gauza.

Eun-urteak ondoren praktikurik izan nai badute, zerbait tajuzkorik egin bearra dago. Ai

danez, Aranzadi beraren izeneko Elkargoak ba-du Telesforo zanaren omenez zerbait aintzagarri egiteko asmoa. Bere bizitzaren berri emanaz liburu bat eskeintzeko asmoa du, omen-agiri bat bezela. Ederki. Merezi du-ta bergarar jakintsu onek.

Joxe Mari Buska jaunak berak agertzen du kezkatxoa. Oraindik orain jakin omen du "Prehistoria sekzioari" -Joxe Miguel Barandiaran apaiz jauna du buruzagi, gure aberritik kanpora ezagunak diranen artean jakintsu bakarretakoa bera- ba, "edesti-aurreko" sail orri len 25.000 pesetako zeukan zubentzioa, 5.000 pesetara jetxi omen diote. "Ori jakin da bi egunera, Iparamerikar batekin nintzan maian -dio Joxe Mari jaunak-, eta ari giñala ari giñala, munduko kultura arazoetan sartu giñan. Nik 5.000 peseta auen gora-beera aitatu nionean, biotza gelditzera zijoakiola uste nuan.

"Berak auxe esan zidan: 83 dolar Europa'ko erririk zaarrenaren prehistoria aztertzeke...! Ezin zuan siñistu. Ta ala zion: Ameriketako edozein unibersidadeetan arkituko dezute ortarako dirua.

"Ain zuzen ere, ez dira txanponak bear bearrezkoenak ortarako, baizik gogo-zabaltasuna (konprensioa) ta inguru-giroa (ambientea) edo zaletasuna. Gure aurrekoen ezurrak eta arriak or egongo dira beren ar-zuloetako pakean, bere atezaiak xaguxarrak dituztela..

"Lurpetik ateratzen baditugu, bear bezela egin dezagun, aztertu ta Museoetan ipintzeko; baiña ez dezagula Museoak itxi bearrik izan, bertan jarritako ezurrak izenik gabe daudelako."

Aranzadi'k Barcelona'n igaro zituan bere urterik oparoenak; bere lanak sari asko sortu zizkioten, bai Madriden eta bai Paris'en. Lan batzuk alemanera itzuli dizkiote. Munchen'go Antropoloji-Elkargoaren Urgazle zan.

Azurmendi'tar Yon
-Arantzazu'koa-